

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@govsec.fi
key.poliisiosasto.sm@govsec.fi

Viite *Lausuntopyyntö 21.4.2022, sisäministeriö, VN/24391/2021*

Oikeusrekisterikeskuksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi toimivaltaisista viranomaisista terroristisen verkkosisällön leviämisen estämiseen liittyen

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan annettavaksi uudet tarvittavat säännökset Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/784 verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta täytäntöönpanemiseksi. Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi hallinnollisia seuraamuksia asetuksessa säädettyjen velvoitteiden rikkomisesta. Lakiehdotuksen 5 §:n mukaan Oikeusrekisterikeskus (ORK) vastaisi rikemaksun täytäntöönpanosta. Kyseisessä pykälässä Oikeusrekisterikeskus osoitetaan huolehtimaan rikemaksun täytäntöönpanosta ja palauttamisesta sakon täytäntöönpanolain (672/2002) mukaisessa järjestyksessä. Ehdotuksen mukaan rikemaksun määräisi poliisi, ja se määrättäisiin maksettavaksi valtiolle.

Rikemaksun täytäntöönpanosta

Ehdotetun uuden rikemaksun täytäntöönpanossa noudatettaisiin sakon täytäntöönpanosta annettua lakia (672/2002). ORK pitää tärkeänä, että sakon täytäntöönpanosta annettua lakia esitettäisiin lisäksi muutettavaksi siten, että lain soveltamisalaa koskevan 1 §:n 2 momentin luetteloon sisällytettäisiin ehdotettu uusi hallinnollinen rikemaksu.

ORK:n näkemyksen mukaan sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa on riittävät menettelysäännökset rahamääräisten seuraamusten täytäntöönpanosta. ORK:lla on jo vastaavia täytäntöönpanotehtäviä, sillä ORK huolehtii yli 40 erilaisen hallinnollisen seuraamus- tai rikemaksun täytäntöönpanosta.

Rikemaksun vanheneminen

Lakiehdotuksen 6 §:ssä on huomioitu rikemaksun vanheneminen. Rikemaksu vanhenisi viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen päätöksen tekemisestä. Lakiehdotuksen 6 § koskee muutoksenhakua. ORK katsoo, että lakiteknisesti vanhenevista koskeva sääntely sopisi paremmin esitetyn lain 5 §:n yhteyteen. Lisäksi ORK ehdottaa muutettavaksi vanhentumista koskevan tekstin seuraavasti: ”Rikemaksu vanhentuu viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen päätöksen antamisesta”.

Rikemaksun raukeaminen henkilön kuollessa

Lakiehdotuksen 2 §:n mukaan rikemaksu voidaan antaa luonnolliselle henkilölle. Ehdotettuun lakiin olisi hyvä lisätä säännös, että seuraamusmaksu raukeaa, kun maksuvelvollinen luonnollinen henkilö kuolee. Säännös vastaisi rikoslain 8 luvun 16 §:n 1 momentin säännöstä, jonka mukaan sakko raukeaa tuomitun henkilön kuollessa.

Rikemaksun täytäntöönpanokelpoisuus

Lakiehdotuksen 6 §:ssä on todettu, että rikemaksua koskevaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. ORK kiinnittää huomiota, että lakiehdotuksen viittaus on korjattava vastaamaan voimassa olevaa lakia eli viittaus tulisi muuttaa lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (5.7.2019/808). ORK katsoo, että viimeksi mainitussa laissa on riittävät säännökset rikemaksua koskevan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta.

Rikemaksun korottomuus

Lakiehdotuksesta tai säännöskohtaisesta perustelusta ei ilmene, peritäänkö seuraamusmaksusta viivästyskorkoa. ORK:n näkemyksen mukaan rangaistusluonteisille hallinnollisille seuraamusmaksuille ei tulisi periä viivästyskorkoa. Tämä olisi perusteltua siksi, että seuraamusmaksut ovat sanktioluonteisia maksuja ja rinnastuvat tässä suhteessa rahamääräisiin rangaistuksiin, joille ei peritä viivästyskorkoa. ORK pitää tärkeänä, että seuraamusmaksun korottomuus lisätään erikseen perustelutekstiin. Maininnalla on selventävä informatiivinen merkitys sekä maksuvelvollisille että maksuasioita käsittelevien eri viranomaisten henkilöstölle.

Rikemaksun vaikutukset ORK:lle

Esitysluonnoksessa ei ole lainkaan arvioitu, kuinka paljon uusia rikemaksuja tulisi vuositasolla määrättäväksi. Esitysluonnoksen perusteella on vaikea arvioida sitä, muodostuuko ORK:lle määrällisesti sellaista tehtävää, mikä edellyttäisi lisäresursointia. Mikäli rikemaksujen määrän voidaan arvioida vuositasolla jäävän vähäiseksi, niin ainakin alkuvaiheessa rikemaksujen perintä toteutettaisiin ORK:ssa manuaalisesti. Jos myöhemmin ilmenisi, että rikemaksuja määrättäisiin vuositasolla runsaasti, asiaa jouduttaisiin arvioimaan uudelleen. Edellä mainitusta syystä ORK:n perintäjärjestelmä Rajsaan tallennettaisiin vain täytäntöönpanon perustetta koskevat tiedot,

mutta varsinainen perintä toteutettaisiin manuaalisesti. Riippumatta täytäntöönpanotavasta, jokainen uusi seuraamusmaksu lisää ORK:n henkilötyön tarvetta. Keskusteluissa oikeusministeriön kanssa on sovittu, että jokaisen uuden seuraamuslajin yhteydessä arvioidaan sen täytäntöönpanosta aiheutuvan lisähenkilötyön määrä, vaikka lisähenkilötyön määrä yhtä uutta seuraamuslajia kohti olisi vähäinen. Kun uusia seuraamuslajeja tulee jatkuvasti lisää, ORK:n lisähenkilötyön tarvetta on tarpeen arvioida pidemmällä aikajaksolla viraston tulosohtausmenettelyssä. Tällä perusteella nyt arvioidaan, että ehdotettuun lakiin perustuvien uusien seuraamusmaksujen johdosta tarvittava lisähenkilöstön määrä ORK:lle on 0,1 henkilötyövuotta.

Ylijohtaja

Jussi Kivinen

Rekisteriasiantuntija

Disa Ogata

